

Державний університет «Житомирська політехніка»

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

(3) Загальнополітичні міжнародні організації

доктор наук з державного
управління, доцент
Ксендзук Валентина

План заняття

3.1. ООН як універсальна міжнародна організація та її спеціалізовані установи

Ідея створення універсальної міжнародної організації для забезпечення миру та безпеки: Атлантична Хартія та Декларація Об'єднаних Націй, міжнародні конференції в Думбартон-Оксі (1944) та Ялті (1945). Установча конференція в Сан-Франциско та прийняття Статуту ООН.

Цілі та принципи діяльності ООН. Офіційні мови організації. Членство в ООН. Структура органів ООН. Формування бюджету ООН. Основні сфери діяльності ООН.

Спеціалізовані установи ООН економічного характеру, які функціонують у сфері міжнародної торгівлі, фінансів, транспорту і зв'язку: Міжнародний банк реконструкції й розвитку; Міжнародний валютний фонд; Міжнародна фінансова корпорація; Міжнародна асоціація розвитку (МАР); Міжнародне агентство з інвестиційних гарантій (МАІГ); Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних спорів (МЦВІС); Продовольча й сільськогосподарська організація (ФАО); Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку (МФСГР); Міжнародна морська організація (ІМО); Організація міжнародної цивільної авіації (ІКАО); Всесвітній поштовий союз (ВПС); Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ); Всесвітня метеорологічна організація (ВМО); Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО).

Спеціалізовані установи ООН соціального характеру: Міжнародна організація праці і Всесвітня організація охорони здоров'я.

Спеціалізовані установи ООН культурно-гуманітарної спрямованості: Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), Всесвітня організація з туризму (ВТО).

Роль ООН у світовій політиці. Проблеми реформування ООН на сучасному етапі.

План заняття

3.2. Міжнародні регіональні організації

Регіональні міжнародні організації Європи:

1. Рада Європи та її напрямки діяльності, організаційна структура – <https://www.coe.int/en/web/portal/home>, <https://www.coe.int/uk/web/kyiv>.

Регіональні організації на пострадянському просторі:

1. Співдружність незалежних держав (СНД): історія формування та розвитку – <http://www.e-cis.info/>.
2. Євразійське економічне співробітництво (ЄврАзЕС) – <http://www.evrazes.com/customunion/about>

Регіональні організації країн Південно-Східної Азії:

1. Асоціація держав Південно-Східної Азії (ASEAN) – <http://asean.org/>

Регіональні організації арабських держав:

1. Ліга арабських держав

Регіональні організації африканських держав:

1. Африканський Союз – <https://au.int>

Регіональні організації Американського континенту:

1. Організація американських держав – <http://www.oas.org/en/>

Субрегіональні міжнародні організації:

1. Рада держав Балтійського моря – <http://www.cbss.org/>
2. ГУАМ – <https://guam-organization.org/>
3. Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС) – <http://www.bsec-organization.org/Pages/homepage.aspx>
4. Вишеградська група – <http://www.visegradgroup.eu/about>
5. Шанхайська організація співробітництва (ШОС) – <http://rus.sectesco.org/>
6. Організація економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР) – від регіональної до глобальної організації – <http://www.oecd.org/>

Комплекс Центральных учреждений Организации Объединенных Наций в Нью-Йорке. Фото ООН/Марк Гармен

Організація Об'єднаних Націй - це унікальна організація незалежних країн, які об'єдналися в ім'я загального миру і соціального прогресу.

Офіційною датою народження Організації є 24 жовтня 1945 року, а її засновниками вважається 51 країна.

У липні 2011 року число країн, що входять в ООН, досягло 193

Статутом ООН визначено такі **цілі організації**:

- підтримувати міжнародний мир та безпеку;
- розвивати дружні відносини між націями на основі поважання принципу рівноправ'я і самовизначення народів;
- здійснювати співробітництво для розв'язання міжнародних проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру та для заохочення й розвитку поваги до прав людини й основних свобод;
- організовувати і погоджувати дії націй для досягнення цих спільних цілей.

Офіційними мовами в ООН прийняті: англійська, російська, іспанська, французька, китайська, арабська; робочими мовами, що використовуються в повсякденній роботі, є англійська і французька.

Історія створення ООН

«Об'єднані Нації» — назва, яка була запропонована президентом США Франкліном Д. Рузвельтом. Вперше вона була використана у «Декларації Об'єднаних Націй» від 1 січня 1942 р., коли представники 26 держав зобов'язалися від імені своїх урядів продовжувати спільну боротьбу проти країн, що розв'язали Другу світову війну. Далі хронологія створення організації була такою:

— жовтень 1943 р. — у Москві проходить конференція союзних держав (СРСР, США, Великобританії, Китаю), які в Декларації, прийнятій 30 жовтня, проголосили «необхідність заснування у можливо короткий строк спільної міжнародної організації для підтримки міжнародного миру і безпеки, що базується на принципі суверенної рівності всіх миролюбних держав...»:

— серпень — жовтень 1944 р. — представники Радянського Союзу, Китаю, Великобританії, Сполучених Штатів Америки в Думбартон-Оксі готують концепцію та пропозиції щодо створення організації;

— 25 квітня — 26 червня 1945 р. — у Сан-Франциско проходить Конференція Об'єднаних Націй, присвячена створенню міжнародної організації; обговорюється проект Хартії ООН;

— 26 червня 1945 р. — підписання Статуту ООН представниками 50 країн;

— 26 жовтня 1945 р. — Статут ООН було ратифіковано Радянським Союзом, Китаєм, Великобританією, Сполученими Штатами Америки та Францією.

Цей день вважається офіційною датою створення ООН і щорічно відзначається як День Організації Об'єднаних Націй. На вересень 2000 р. членами ООН були 189 держав. Європейська штаб-квартира ООН розташована в Женеві, хоча Швейцарія не є членом ООН.

Структура органів ООН

Спеціалізовані установи ООН

Спеціалізовані установи ООН — самостійні міжнародні організації, які співпрацюють з Організацією Об'єднаних Націй на основі спеціальних угод з Економічною і Соціальною Радою ООН.

Спеціалізовані установи ООН економічного характеру, які функціонують у сфері міжнародної торгівлі, фінансів, транспорту і зв'язку: Міжнародний банк реконструкції й розвитку (МБРР); Міжнародний валютний фонд (МВФ); Міжнародна фінансова корпорація (МФК); Міжнародна асоціація розвитку (МАР); Міжнародне агентство з інвестиційних гарантій (МАІГ); Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних спорів (МЦВІС); Продовольча й сільськогосподарська організація (ФАО); Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку (МФСГР); Міжнародна морська організація (ІМО); Організація міжнародної цивільної авіації (ІКАО); Всесвітній поштовий союз (ВПС); Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ); Всесвітня метеорологічна організація (ВМО); Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО).

Спеціалізовані установи ООН соціального характеру: Міжнародна організація праці і Всесвітня організація охорони здоров'я.

Спеціалізовані установи ООН культурно-гуманітарної спрямованості: Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), Всесвітня організація з туризму (ВТО).

Інший підхід поділу на: фінансові, економічні, технічні, соціальні, гуманітарні.

Спеціалізовані установи ООН

ООН взяла курс на децентралізацію системи СУ, вбачаючи в них цілком автономні організації. Ця концепція чітко проглядається в ст. 63 Статуту ООН: ООН через Економічну і Соціальну Раду укладає із спеціалізованими установами угоди, які визначають умови їхнього зв'язку з ООН. Рада уповноважується погоджувати діяльність СУ шляхом консультацій з ними і рекомендацій. Відповідно до ст.64 Рада уповноважена також "вживати відповідні заходи для одержання від спеціалізованих установ регулярних звітів", у тому числі звітів про виконання її рекомендацій, а також відповідних рекомендацій Генеральної Асамблеї.

Правові основи, компетенція СУ визначаються Статутом ООН, статутами спеціалізованих установ, їх угодами з ООН.

Взаємовідносини між ООН і спеціалізованими установами будуються на основі укладених угод, які підписує Економічна і Соціальна Рада. Угоди передбачають: 1) регулярні звіти Раді; 2) обмін інформацією, документами; 3) взаємне представництво між ООН і спеціалізованою установою, а також між спеціалізованими установами; 4) забезпечення однакових умов для персоналу в інтересах запобігання конкуренції; 5) взаємовідносини з бюджетних і фінансових питань; Генеральна Асамблея має право робити відповідні рекомендації.

СУ ніякою мірою не є підконтрольними Економічній і Соціальній Раді. Це цілком незалежні й автономні організації, які мають свої статuti, структури, бюджети.

Генеральна Асамблея

Организация
Объединенных
Наций

Новини ООН

Глобальний погляд Людські долі

Пошук

Розширений пошук

Головна

Теми

ДОКЛАДНІШЕ

Генеральний секретар

Медіаресурси

АУДІОТЕКА ПІДПИСАТИСЯ

Генасамблея ООН призупинила членство Росії у Раді ООН з прав людини

Зал Генеральної Асамблеї, виконаний в зелених і золотих тонах, вміщує все 193 делегації. Кожній делегації відведено шість місць - три місця за столами для головних делегатів і ще три місця в другому ряду для інших делегатів. Все 1898 місць обладнані навушниками, за допомогою яких можна слухати або виступаючого оратора, або усний переклад його виступу на будь-який з шести офіційних мов ООН

Джерело: <http://www.un.org/ru/aboutun/thisistheun/ga.shtml>

Генеральна Асамблея

Асамблея проходить у вересні-грудні кожного року (основна сесія), а в наступний період - з січня по вересень (відновлена сесія) - збирається при необхідності.

Генеральна Асамблея може:

розглядати та затверджувати бюджет Організації Об'єднаних Націй та встановлювати розмір фінансових внесків держав-членів;

обирати непостійних членів Ради Безпеки та інших рад і органів Організації Об'єднаних Націй та за рекомендацією Ради Безпеки призначати Генерального секретаря;

розглядати загальні принципи співробітництва у справі підтримки міжнародного миру та безпеки, у тому числі принципи, що стосуються роззброєння, та виносити відповідні рекомендації;

обговорювати будь-які питання, що стосуються міжнародного миру та безпеки, та давати з таких питань рекомендації, за винятком тих випадків, коли той чи інший спір чи ситуація перебуває на розгляді Ради Безпеки;

обговорювати, за винятком таких же випадків, будь-які питання, що охоплюються Статутом або пов'язані з повноваженнями та функціями будь-якого з органів Організації Об'єднаних Націй, та виносити за ними рекомендації;

організувати дослідження та виносити рекомендації з метою сприяння міжнародному співробітництву в політичній галузі, розвитку та кодифікації міжнародного права, здійсненню прав людини та основних свобод та міжнародному співробітництву в економічній, соціальній та гуманітарній галузях, а також у галузях культури, освіти та охорони здоров'я;

рекомендувати заходи мирного залагодження будь-якої ситуації, яка б порушити дружні відносини між країнами;

розглядати доповіді Ради безпеки та інших органів Організації Об'єднаних Націй.

Генеральна Асамблея

Асамблея може також вживати заходів у випадках загрози миру, порушення миру або акту агресії, якщо Рада Безпеки не може діяти через позицію одного з постійних членів, який голосує проти. У таких випадках згідно з її резолюцією «Єдність на користь миру» від 3 листопада 1950 року Асамблея може негайно розглянути це питання та рекомендувати своїм членам колективні заходи для підтримки чи відновлення міжнародного миру та безпеки.

Кожна із 193 держав-членів має в Асамблеї один голос. Рішення з окремих важливих питань, таких як рекомендації щодо миру та безпеки, вибори членів Ради Безпеки та Економічної та Соціальної Ради та бюджетні питання приймаються більшістю у дві третини голосів держав-членів, тоді як з інших питань рішення приймаються простою більшістю.

Рада Безпеки

Рада Безпеки має такі функції та повноваження: підтримувати міжнародний мир та безпеку відповідно до принципів та цілей Організації Об'єднаних Націй; розслідувати будь-яку суперечку або будь-яку ситуацію, яка може призвести до міжнародних тертя; виносити рекомендації щодо методів врегулювання подібних спорів або умов їх вирішення; виносити рекомендації щодо методів врегулювання подібних спорів або умов їх вирішення; виробляти плани щодо визначення існування загрози миру чи акту агресії та виносити рекомендації щодо необхідних заходів; закликати членів Організації до здійснення економічних санкцій та інших заходів, не пов'язаних із застосуванням сили, для запобігання або припинення агресії; вживати військових дій проти агресора; виносити рекомендації щодо прийому нових членів та умов, за яких держави можуть стати учасниками Статуту Міжнародного Суду; здійснювати у «стратегічних районах» функції Організації Об'єднаних Націй із опіки; виносити Генеральній Асамблеї рекомендації щодо призначення Генерального секретаря та спільно з Асамблеєю обирати суддів Міжнародного Суду

Зал Ради Безпеки є дар Норвегії - він був спроектований норвезьким архітектором Аренстейном Арненбергом

Рада Безпеки

Склад Ради складається з 15 членів: **п'ять постійних членів**: Китай, Російська Федерація , Сполучене Королівство, Сполучені Штати та Франція.

та **десять непостійних членів**, які обираються на дворічний термін (2022-2023): Албанія, Бразилія, Габон, Гана, Індія, Ірландія, Кенія, Мексика, Норвегія, Об'єднані Арабські Емірати.

Рішення Ради Безпеки ООН обов'язкові для виконання всіма країнами-членами ООН.

ПРОЦЕДУРА ГОЛОСУВАННЯ в Раді Безпеки регулюється статтею 27 Статуту ООН, яка свідчить, що кожна держава-член має один голос. Коли йдеться про процедурні питання, потрібно дев'ять поданих голосів. З усіх інших питань, крім дев'яти голосів, потрібна згода всіх постійних членів. Тобто, якщо хтось із «постійної п'ятірки» – Китай, Франція, Росія, Великобританія чи США – голосує проти, документ схвалений не може бути.

З 1946 року кожен із постійних членів Радбезу хоча б раз голосував «проти» з того чи іншого питання, а отже, застосовував право вето. Приблизно 49 відсотків усіх випадків застосування цього права припадають на СРСР та його правонаступницю Росію, 29 відсотків – на США, десять відсотків – на Велику Британію та по шість відсотків – на Китай та Францію.

Вето в Раді Безпеки:

https://www.un.org/securitycouncil/ru/content/veto-ussr_russia

Рада Безпеки

dw.com/uk/rosia-zablokuvala-rezoliutsiu-oon-shchodo-yii-vtorhennia-v-ukrainu/a-60925603

Росія заблокувала резолюцію ООН щодо її вторгнення в Україну

Москва, як і очікувалося, скористалася правом вето постійного члена Ради Безпеки ООН. Тепер документ можуть передати на голосування до Генеральної асамблеї ООН.

f t e v +

Москва скористалася правом вето постійного члена Ради Безпеки ООН. Проєкт резолюції Ради Безпеки ООН засуджує агресію РФ «найрішучішим чином» і підтверджує суверенітет та територіальну цілісність України, а також її незалежність та цілісність. Він закликає Росію «негайно, повністю і беззастережно» вивести війська із сусідньої країни та повернутися до Мінських угод.

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N22/271/35/PDF/N2227135.pdf?OpenElement>

dw.com/uk/rada-bezpeky-oon-vidkhytyla-rosiisku-rezoliutsiu-shchodo-ukrainy/a-61241518

НОВИНИ

Рада безпеки ООН відхилила російську резолюцію щодо України

На думку західних дипломатів, подання країною-агресором гуманітарної резолюції щодо України є "цинічним" та "образливим".

f t e v +

Рада Безпеки ООН не ухвалила гуманітарну резолюцію, підготовлену Росією, із закликом до припинення вогню в Україні. За її підтримку проголосували лише сама Росія та Китай. Оскільки Росія є агресором у війні з Україною, представники західних країн в ООН назвали внесення нею цієї резолюції «цинічним» та «образливим».

ЕКОСОР

Функції:

- служить головним форумом для обговорення міжнародних соціально-економічних питань;
- сприяє підвищенню рівня життя, забезпечення повної зайнятості і соціально-економічному прогресу;
- надає допомогу у вирішенні міжнародних соціально-економічних проблем і питань охорони здоров'я людей і сприяє міжнародному співробітництву в сфері культури і освіти.

До Ради входять 54 члени, які виконують свої функції протягом трьох років. Рішення в Раді приймаються простою більшістю голосів. Кожен член має один голос. Щорічно Рада проводить кілька коротких сесій, присвячених організації його роботи, в яких часто беруть участь представники громадянського суспільства. Крім того, ЕКОСОР проводить щорічну чотиритижневу основну сесію, яка проходить в липні по черзі в Женеві і Нью-Йорку.

Зал Економічної і Соціальної Ради був спроектований шведським архітектором Свеном Маркеліус і оформлений Швецією.

Рада з Опіки

Зал Ради з Опіки був оформлений Данією і спроектований датським архітектором Фіном Юлем.

Після того, як в 1994 році остання підопічна територія – Палау, раніше знаходилася під опікою Сполучених Штатів, - стала самоврядною територією, Рада офіційно припинила свою діяльність та буде збиратися тільки в разі потреби.

Джерело: <http://www.un.org/ru/aboutun/thisistheun/ga.shtml>

Міжнародний Суд

Головний правовий орган ООН для винесення судових рішень. Суд засідає в Палаці миру в Гаазі, Нідерланди. У нього входять 15 суддів, які обираються Генеральною Асамблеєю і Радою Безпеки. Від однієї країни в Суді може бути тільки один суддя. Для того щоб рішення було прийнято, його повинні схвалити дев'ять суддів. Всі рішення Суду є остаточними і оскарженню не підлягають. Якщо одна зі сторін не виконує рішення, інша сторона може передати питання на розгляд Ради Безпеки

Суд розглядає позови тільки від країн, а не від приватних осіб. Якщо країна приймає рішення передати справу до Суду, вона зобов'язана виконувати його постанову. Крім того, до Суду за консультативними висновками можуть звертатися інші органи ООН

Будівля Палацу миру в Гаазі, Нідерланди, побудована за проектом французького архітектора Луї Кордоні. Проект був визнаний переможцем за підсумками широко обговорювався міжнародного конкурсу, а його втілення стало можливим завдяки фінансовій підтримці Фонду Карнегі.

Секретаріат

Центральні установи Організації Об'єднаних Націй, Нью-Йорк. Тут працюють понад 4700 чоловік з різних районів світу.

Бюджет ООН

Головними джерелами надходження коштів до бюджету є внески держав-членів, які оцінюються відповідно до шкали, затвердженої Генеральною Асамблеєю за рекомендацією Комітету із внесків, до якого входять 18 експертів, які діють на громадських засадах та обрані Генеральною Асамблеєю за рекомендацією Адміністративного та бюджетного (П'ятого) Комітету .

Основним критерієм, виходячи з якого будується шкала внесків, є платоспроможність країни. Вона визначається, беручи до уваги частку внеску до **валового національного продукту**, скориговану з урахуванням суми факторів, які включають дохід на душу населення цієї країни. Комітет повністю переглядає шкалу внесків кожні три роки на основі останніх статистичних даних щодо доходів.

На додаток до регулярного бюджету держави-члени оплачують витрати на міжнародні трибунали та відповідно до модифікації основної шкали покривають витрати на миротворчі операції.

II. Basis of assessment of Member States' contributions to the United Nations regular budget for 2023

United States dollars

Assessment of Member States under General Assembly resolution [77/264 C](#)

3 217 716 300

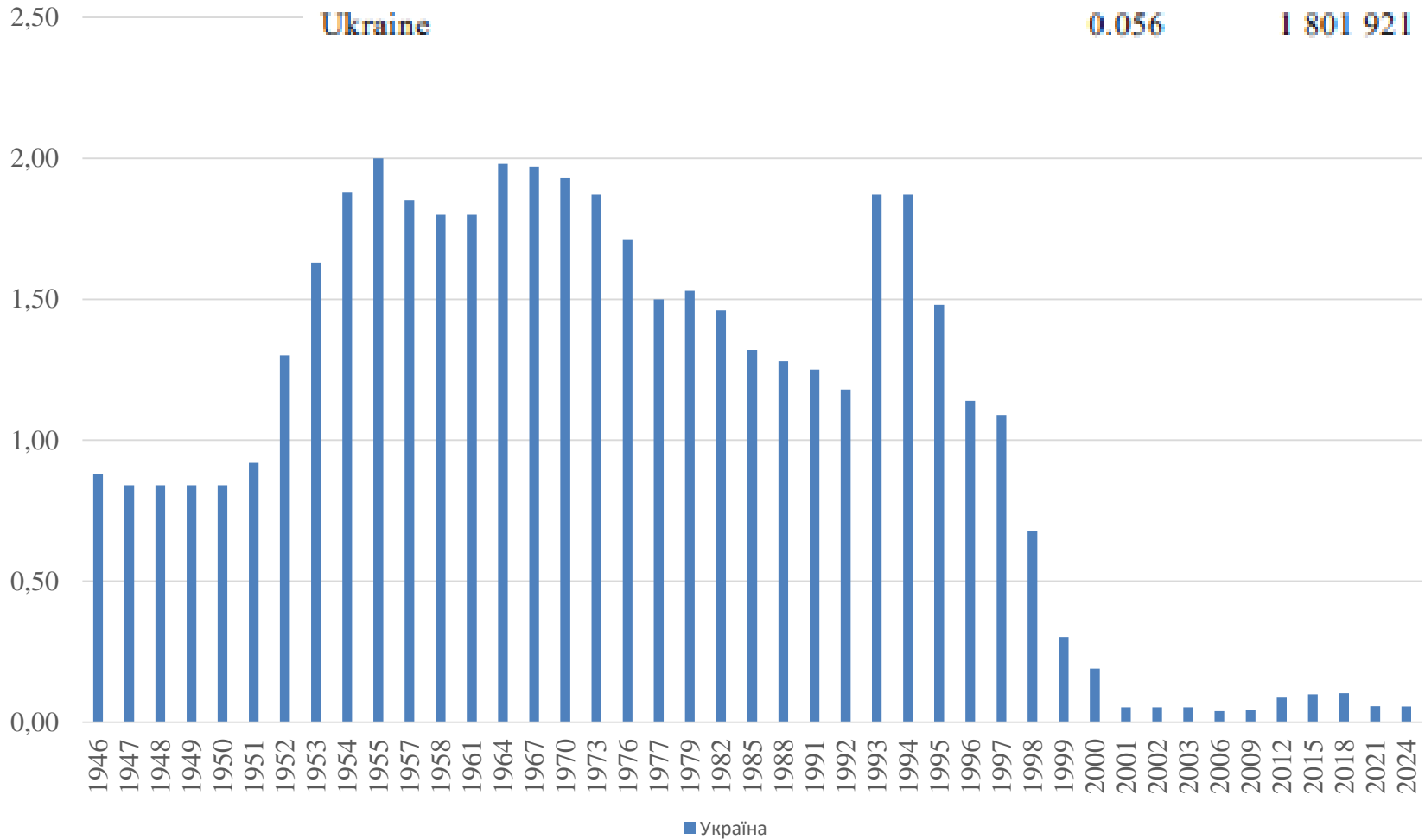
Бюджет ООН

Приблизно 75 відсотків коштів надходить від десяти найбагатших країн. Асамблея встановила максимум - 22 % бюджету, максимум для найменш розвинених країн - 0,01% і мінімум - 0,001 %. Так, США сплачують у регулярний бюджет ООН 25 % його суми, Японія — 11,38%, Німеччина — 8,9 %, Франція — 6,25 %, Великобританія — 4,86 %, Італія — 3,39%, Канада — 3,09%. Додатковим джерелом бюджету є добровільні внески.

Квота Радянського Союзу становила 9,99 %, України — 1,25 %, Білорусії — 0,33%. Після розпаду СРСР для Росії було встановлено квоту 5,68 % регулярного бюджету. В 1996 р. з урахуванням економічного стану квоту було перераховано і знижено до 4,45 %. Україна також через постійного представника при ООН звернулася до Генерального секретаря з проханням переглянути шкалу внесків та сприяти розв'язанню проблеми заборгованості. Українську квоту за період 1995-1997 рр. було знижено з 1,87% до 1,09% бюджету. У відповідному співвідношенні обчислюються і ставки внеску до всіх міжнародних організацій системи ООН — МОП, ЮНЕСКО та ін.

Бюджет ООН

У 2022, 2023 та 2024 рр. квота України складає – 0,056 % загального бюджету ООН

Джерело: <https://www.un.org/en/ga/contributions/budget.shtml>

<https://www.un.org/en/ga/contributions/Scale%20of%20Assessments%20for%20RB%201946-2024.pdf>

Припинення війни в Україні: що може зробити ООН?

У разі кризи Рада, **ВІДПОВІДНО ДО СТАТУТУ ООН**, може зробити низку кроків, спрямованих на деескалацію ситуації. Наприклад, глава VI Статуту передбачає, що Рада Безпеки може 1) **закликати сторони врегулювати суперечку мирним шляхом і рекомендувати умови досягнення домовленостей**. Рада також може 2) **рекомендувати вирішити суперечку у Міжнародному суді**, який є головним судовим органом ООН та засідає в Гаазі.

У деяких випадках Рада Безпеки може діяти в рамках глави VII Статуту ООН, яка передбачає як крайнє 3) **заходи накладення санкцій**, а коли вичерпано всі інші засоби – навіть 4) **застосування сили країною-членом ООН, коаліцією країн-членів або санкціонованими ООН миротворчими місіями з підтримки або відновлення міжнародного миру та порядку**.

У разі якщо в Раді Безпеки відсутня одностайність серед п'яти постійних членів, Генеральна Асамблея має право давати рекомендації ширшому колу членів ООН щодо колективних заходів щодо підтримання або відновлення міжнародного миру та безпеки. Так, 1956 року Генеральна Асамблея заснувала Перші надзвичайні сили ООН (ЧВС ООН I) на Близькому Сході.

27 лютого 2022 року Рада Безпеки констатувала, що відсутність одностайності серед постійних членів завадила йому виконати свій головний обов'язок щодо підтримання міжнародного миру та безпеки, і прийняла рішення скликати надзвичайну спеціальну сесію Генеральної Асамблеї.

Внаслідок цього кроку першого березня 2022 року Генеральна Асамблея на екстреному засіданні ухвалила резолюцію, в якій висловлювався жаль щодо «агресії Російської Федерації проти України, порушуючи статтю 2 (4) Статуту». Крім того, у цьому документі містилася вимога до Росії негайно припинити застосування сили проти України та повністю вивести всі свої збройні сили з території цієї країни в межах її міжнародно визнаних кордонів.

При цьому слід враховувати, що на відміну від резолюцій Ради Безпеки резолюції Генеральної Асамблеї не мають обов'язкової сили, тобто країни не зобов'язані їх виконувати.

Теми для самостійного опрацювання:

1. Україна в структурних органах ООН (представники уряду, теми для обговорення на засіданнях тощо).
2. Вето в Раді Безпеки (питання, які не розглядаються; країни, які використовують право вето).
3. Резолюції Генеральної Асамблеї щодо питань про Україну.
4. Міжнародний суд ООН
5. Проблеми реформування ООН на сучасному етапі.
6. Види програм та інших структур ООН з конкретними сферами діяльності (коротко обґрунтувати актуальність кожної з них).

Джерело: <https://www.un.org/ru/about-us/un-system>

Дякую за увагу!

